

Lapsen oikeus vanhempiinsa ja oikeuden rajoittamisen perusteet

Tekijä: Saara Malinen

Tutkimuskysymys ja aihe:

Tutkimukseni käsittelee valvottujen ja tuettujen tapaamisten määräämistä lapsen oikeuden näkökulmasta. Jatko-opintoviikolle olen laajentanut näkökulmaani ja tarkastelen omassa työssäni laajemmin lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa, kyseisen oikeuden rajoittamista ja miten yhteiskunnan muutokset sekä kulttuurilliset seikat ovat vaikuttaneet siihen, miten lapsen etu ja lapsen oikeudet nähdään yhteiskunnassamme. Millä tavalla lapsen edun määrittäminen muuttuu ajallisena ja kulttuurillisena ilmiönä, kun arvioidaan lapsen oikeutta vanhempiinsa?

Abstrakti:

Lapsella on oikeus molempiin vanhempiinsa. Tämä lapsen oikeus, joka aikaisemmin vielä nähtiin vanhemman oikeutena lapseen, on korostunut erityisesti sen jälkeen, kun Suomi ratifioi YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen. Lapsen oikeus vanhempiinsa ei ole ehdoton, vaan sitä voidaan rajoittaa, jos suhde vanhempaan tarkoittaa lapsen muiden perusoikeuksien loukkaamista siinä määrin, että lapsen edun mukaisena ei voida pitää vanhemman ja lapsen normaaleja tapaamisia. Tapaamisia voidaan rajoittaa muun muassa valvottuihin tai tuettuihin tapaamisiin tai äärimmäisissä tapauksissa poistaa kokonaan.

Jos lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa tarkastelee osana laajempaa yhteiskunnallista kehitystä ja aikaan sidottuna ilmiönä, voidaan havaita, että muutosta on tapahtunut siinä, millaisena nähdään molempien vanhempien tärkeys lapsen elämässä ja minkälaiselta vanhemman vahingolliselta toiminnalta lasta tulee suojata.

Lapsen kurittaminen fyysisesti on lailla kiellettyä, mutta ei tarvitse mennä ajassa kovinkaan kauas, kun fyysinen kurittaminen oli laissa sallittua. Nykyisin kuritusväkivaltaa käyttävä vanhempi nähdään helposti ”huonona vanhempana” ja joissain tilanteissa se johtaa jopa siihen, että lapsen ja vanhemman välistä aikaa rajoitetaan kyseisen syyn vuoksi. Lapselle vanhemman haitallinen toiminta on siten kulttuuriin ja aikaan sidonnainen. Yhtenä esimerkkinä kulttuurillista syistä voidaan ottaa myös ympärileikkaukset. Länsimaissa ympärileikkauksiin, erityisesti tyttöjen, suhtaudutaan erittäin kielteisesti. Ympärileikkauksen uhka ja lapsen suojaaminen mahdolliselta ympärileikkaukselta voi johtaa siihen, että vanhemman ja lapsen yhdessäoloaika rajoitetaan.

Nämä esimerkit osoittavat, että yhteiskunnalla ja kulttuurilla on paljon merkitystä sen suhteen, miten näemme lapsen oikeudet ja minkälaisia asioita pidämme lapsen hoivan, huolenpidon ja kehityksen kannalta hyväksyttävänä. Lainsäädännön tavoitteena on turvata lasten hyvinvointi, turvallisuus ja kehitys. Sillä on reunaehtonsa, eli kaikkea ei voida sallia kulttuurillisten syiden vuoksi tai ei edes sen vuoksi, että yritetään keinolla millä hyvänsä ylläpitää lapsen mahdollisimman laajaa suhdetta vanhempiinsa.